

מבט לאיראן

4 - 18 במרץ, 2018

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

◀ על רקע המאמצים מצד אירופה להטיל הגבלות על תוכנית הטילים של איראן ולהגביל את השפעתה האזורית כדי למנוע את קריסת הסכם הגרעין, מדגישה איראן את סירובה לנהל משא ומתן בסוגיות אלה. בנוסף בטהראן **הצהיר המנהיג העליון ח'אמנהאי, כי מדיניותה האזורית של איראן אינה נתונה למשא ומתן** וכי לארה"ב ולמדינות אירופה אין כל זכות לנהל עם איראן משא ומתן בנוגע לנוכחותה באזור.

◀ במקביל להמשך הלחימה באלע'וטה המזרחית בסוריה, **ממשיכה איראן במגעייה עם תורכיה, רוסיה וסוריה במסגרת תהליך ההסדרה**. נשיאי איראן ותורכיה קיימו ב-7 במרץ 2018 שיחה טלפונית בה דנו בהתפתחויות בסוריה, במיוחד באלע'וטה המזרחית, ואילו סגן שר החוץ האיראני הגיע בראשית מרץ 2018 לביקור בדמשק כדי לדון עם ראשי הממשל הסורי בנוגע להמשך שיחות ההסדרה באסטנה ובסוצ'י. ב-16 במרץ 2018 נפגשו שרי החוץ של איראן, רוסיה ותורכיה באסטנה כדי לדון במצב בסוריה. בתום הפגישה פרסמו שרי החוץ הודעה משותפת בה הדגישו את מחויבות שלוש המדינות לריבונותה של סוריה וללכידותה הטריטוריאלית. בחודש הבא צפויים נשיאי איראן, רוסיה ותורכיה להיפגש באיסטנבול כדי לדון במצב בסוריה.

◀ בתוך כך ממשיכים בכירים איראנים לדרוש את סיום הנוכחות האמריקאית בסוריה. **יועצו הצבאי הבכיר של מנהיג איראן קרא לכוחות המזוינים הסורים לפעול להוצאת הכוחות האמריקאים מעמק הפרת** ולהגן על שלמותה הטריטוריאלית של ארצם.

◀ נאום של מזכ"ל חזבאללה, חסן נצראללה, שפורסם באתר איראני עורר בשבוע שעבר סערה, לאחר שבדבריו **הביע נצראללה את מחויבותו המוחלטת למנהיג איראן**. נצראללה הצהיר, כי נאמנות חזבאללה ל"שלטון חכם ההלכה" גוברת על המחויבות לחוקה הלבנונית. בעקבות ביקורת בלבנון על דברי נצראללה ופרסום הכחשה מצד חזבאללה, הוסרה הידיעה מהאתר האיראני. אף על-פי כן, מדובר, להערכתנו, בנאום אותנטי המשקף היטב את עוצמת המחויבות מצד חזבאללה לאיראן, שהתחזקה בשנים האחרונות בצל המערכה הצבאית בסוריה והמשך הסיוע האיראני לארגון¹.

◀ **בעיראק גוברים מאמצי איראן להבטיח את מקומה במאמצי השיקום הכלכלי של עיראק**, במיוחד לנוכח ניסיונות נמשכים מצד סעודיה להרחיב את השפעתה בעיראק בעידן שלאחר קריסת ארגון המדינה האסלאמית. סגן נשיא איראן הגיע בראשית מרץ 2018 לביקור בבגדאד, במהלכו נפגש עם בכירים עיראקים, ובראשם ראש הממשלה חידר אלעבאדי, וקרא לשילוב חברות איראניות בכלכלת עיראק. הוא אף הביע נכונות

¹ להרחבה ראו פרסום מרכז המידע מ-15 במרץ 2018: "אתר איראני פרסם נאום, שנשא מזכ"ל חזבאללה בפורום סגור בו הביע נאמנות מוחלטת למנהיג איראן. הצהרות דומות התפרסמו בעבר ע"י בכירים מאיראן ומחזבאללה"

להקצות לעיראק קו אשראי בסך שלושה מיליארד דולרים, שיוכל לשמש להעסקת חברות איראניות בשיקום הכלכלי של עיראק.

כללי

◀ בנאום בטהראן הצהיר מנהיג איראן, עלי ח'אמנהאי, כי מדיניותה האזורית של איראן אינה נתונה למשא ומתן. הוא אמר, כי בשעה שארה"ב מקיימת נוכחות בכל מקום בעולם, היא מעלה תהיות בנוגע לנוכחות איראן באזור. ח'אמנהאי ציין, כי איראן אינה צריכה לקבל רשות מארה"ב כדי לקיים את נוכחותה באזור ועליה לשוחח בעניין זה עם מדינות האזור ולא עם ארה"ב. לדבריו, איראן תהיה מוכנה לנהל שיחות עם ארה"ב רק אם תהיה מעוניינת לקיים נוכחות בארה"ב עצמה. הוא הוסיף, כי גם למדינות אירופה אין זכות לנהל מו"מ עם איראן בנוגע לנוכחותה באזור, משום שאין הדבר מעניין. מדובר באזור השייך לאיראן ולא לאירופה, הצהיר ח'אמנהאי (אתר המנהיג, 8 במרץ 2018).

◀ מחמד עלי ג'עפרי (Mohammad Ali Jafari), מפקד משמרות המהפכה, התייחס בנאום בפני כינוס של מועצת המומחים להישגי איראן ו"חזית ההתנגדות" בשנה האחרונה. ג'עפרי ציין, כי שנת 2017 הייתה שנת תבוסת דאעש והארגונים התכפיריים, מתנגדי הרפובליקה האסלאמית, בעיראק ובסוריה וכי תבוסה זו היא הניצחון הגדול ביותר של "חזית ההתנגדות האסלאמית" באזור. הוא הוסיף, כי הצלחת ההתנגדות באזור באה לידי ביטוי גם בהפלת מטוס ה-F-16 של ישראל בתקרית כלי הטיס הלא מאויש האחרונה בחזית הצפונית, אותה הגדיר כ"תבוסה גדולה מאוד עבור המשטר הכובש הציוני".

◀ מפקד משמרות המהפכה ציין, כי כל האתגרים והאיומים החיצוניים נגד המהפכה האסלאמית הפכו להזדמנויות חסרות תקדים וכי הופעת דאעש הביאה להקמת המיליציות העיראקיות ("הגיוס העממי") והמיליציות העממיות בסוריה הפועלות בהשראת המיליציה העממית האיראנית, הבסיג'. כוחות עממיים אלה הפכו, לדברי ג'עפרי, את האיומים והמזימות של האויבים להזדמנות (תסנים, 13 במרץ 2018).

מפקד משמרות המהפכה בנאום בפני מועצת המומחים (תסנים, 13 במרץ 2018).

המעורבות האיראנית בסוריה ובלבנון

◀ נשיא איראן, חסן רוחאני, קיים ב-7 במרץ 2018 שיחת טלפון עם עמיתו התורכי, רג'פ טאיפ ארדואן, ודן עימו בהתפתחויות בסוריה, ובמיוחד בע'וטה המזרחית שבסוריה. התקשורת התורכית דיווחה, כי שני הנשיאים הסכימו להאיץ את המאמצים לממש את הפסקת האש כדי לאפשר העברת סיוע הומניטרי לאזרחים ב ע'וטה המזרחית. בתוך כך דיווחה סוכנות הידיעות הרוסית טאס (6 במרץ 2018), כי נשיאי רוסיה, איראן ותורכיה ייפגשו בחודש אפריל באיסטנבול כדי לדון במצב בסוריה.

◀ חסין ג'אברי אנצארי (Hossein Jaber Ansari), סגן שר החוץ האיראני, הגיע ב-4 במרץ 2018 לביקור בדמשק ונפגש עם בכירים סורים, ובראשם הנשיא אסד. בפגישות דנו שני הצדדים בהתפתחויות בסוריה ובשיחות ההסדרה על עתיד סוריה הנמשכות באסטנה ובסוצ'י (אירנ"א, 4 במרץ 2018).

◀ ב-16 במרץ 2018 נפגשו שרי החוץ של איראן, רוסיה ותורכיה באסטנה כדי לדון במצב בסוריה. בתום הפגישה פרסמו שרי החוץ הודעה משותפת בה הדגישו את מחויבות שלוש המדינות לריבונותה של סוריה וללכידותה הטריטוריאלית (תסנים, 17 במרץ 2018).

◀ יחיא רחים צפוי (Yahya Rahim Safavi), יועצו הצבאי הבכיר של מנהיג איראן, קרא בכנס במחוז גולסתאן לכוחות המזוינים הסורים להוציא את הכוחות האמריקאים מעמק הפרת. הוא ציין, כי פעילות ארה"ב בסוריה אינה מבוססת על החלטות מועצת הביטחון של האו"ם ואינה חוקית, וכי יש לקוות שהממשלה, הצבא והכוחות העממיים של סוריה יוציאו את האמריקאים ממזרח עמק הפרת ויגנו על שלמותה הטריטוריאלית של ארצם. צפוי גינה גם את פעילותה הצבאית של תורכיה בסוריה ואמר, כי הן ארה"ב והן תורכיה מפרות את ריבונותה הלאומית של סוריה (מהר, 4 במרץ 2018).

**רחים צפוי, יועצו הצבאי הבכיר של מנהיג איראן
(מהר, 4 במרץ 2018).**

◀ ב-4 במרץ 2018 הופצה ברשתות החברתיות תמונה בה נראה מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, לצד מזכ"ל חזבאללה, חסן נצראללה. בחלק מהרשתות ומהאתרים האיראנים צוין, כי מדובר בתמונה עדכנית מפגישת סלימאני ונצראללה, אך מועד הפגישה ומיקומה לא צוינו.

**פגישת סלימאני-נצראללה
(חשבון האינסטגרם של קאסם סלימאני, 4 במרץ 2018).**

◀ ב-12 במרץ 2018 פרסם האתר האיראני פרדא ניוז נוסח מלא של נאום, שנשא מזכ"ל חזבאללה, חסן נצראללה, בפני איראנים המתגוררים בלבנון. בנאום שנישא, לטענת האתר, ביום שבת, 10 במרץ 2018, הצהיר מזכ"ל חזבאללה, כי ארגונו מחויב באופן מוחלט למנהיג איראן, עלי ח'אמנהאי, וכי הנאמנות לח'אמנהאי גוברת על הנאמנות לחוקה הלבנונית. הוא ציין, כי לא רק הנחיותיו של ח'אמנהאי מחייבות אלא גם הצעותיו ודעותיו. לדברי נצראללה, המועצה המרכזית של חזבאללה נמנעת מכל פעולה, שח'אמנהאי לא יהיה מרוצה ממנה.

◀ נצראללה סיפר, כי כאשר נשיא מצרים לשעבר, מוחמד מורסי, הודח בהפיכת 2013, הוא הגיב על כך בשמחה, משום שלא היה מרוצה ממדיניותו. כאשר הדבר נודע למנהיג איראן ח'אמנהאי, הוא הסתייג מתגובת נצראללה בטענה שאין מקום לשמוח על תבוסת תנועת האחים המוסלמים חרף מדיניותם השגויה. בעקבות כך, התנצל נצראללה בפני ח'אמנהאי וביקש שימחל לו.

◀ נצראללה אמר, כי הפיכת חזבאללה לכוח עולמי התאפשרה בזכות נאמנות הארגון ל"שלטון חכם ההלכה", שחזקה אף יותר מזו של רבים מהאיראנים עצמם. הוא ציין, כי חרף חילוקי הדעות הפנימיים באיראן, כל הזרמים הפוליטיים ברפובליקה האסלאמית סייעו לחזבאללה במהלך השנים. הוא הוסיף, כי איראן מתייעצת עם חזבאללה בסוגיות אזוריות ומסייעת לארגון בכסף, בנשק ובאמצעים נוספים, אך אינה מכתיבה לחזבאללה כיצד לפעול. הוא ציין, כי חזבאללה גאה בנאמנותו לאיראן ולמנהיגה וכי אלמלא איראן, היו השיעים בלבנון, בסוריה ובעיראק מחוסלים על-ידי דאעש (פרדא ניוז, 12 במרץ 2018).

מנהיג איראן ח'אמנהאי ומזכ"ל חזבאללה נצראללה
(תסנים, 12 בנובמבר, 2014).

◀ בעקבות פרסום הנאום פרסם חזבאללה הודעת הכחשה בה נאמר כי הידיעה, שהתפרסמה באתר האיראני, משוללת כל יסוד. ההכחשה התפרסמה בעקבות ביקורת, שעורר הפרסום בקרב מבקרי הארגון בלבנון כנגד נצראללה. זמן קצר לאחר מכן הסיר האתר "פרדא ניוז" את הידיעה ופרסם התנצלות על פרסומה. להערכתנו, מדובר בנאום אותנטי המשקף את עוצמת המחויבות של חזבאללה למנהיג איראן, שהתחזקה בשנים האחרונות אף יותר בצל המערכה הצבאית הנמשכת בסוריה והמשך הסיוע האיראני להתעצמות חזבאללה.

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ סגנו הראשון של נשיא איראן, אסחאק ג'האנגירי (Eshaq Jahangiri), הגיע ב-7 במרץ 2018 לביקור בעיראק בראש משלחת מדינית-כלכלית. במהלך הביקור הביע ג'האנגירי את רצונה של איראן להשתתף בשיקומה הכלכלי של עיראק. בפגישה עם ראש ממשלת עיראק, חידר אלעבאדי, קרא סגן הנשיא לחיזוק הקשרים הכלכליים בין שתי המדינות. הוא גם הביע נכונות להקצות לעיראק קו אשראי בסך שלושה מיליארד דולרים, שיוכל לשמש להעסקת חברות איראניות בשיקומה הכלכלי של עיראק. הוא ציין, עם זאת, כי חלק מהחברות הפרטיות האיראניות הפועלות בעיראק טרם קיבלו תשלום עבור פעילותן וכי יש לפתור סוגיה זו כדי שהחברות תוכלנה להרחיב את פעילותן בשיקום עיראק. כמו כן, העלה ג'האנגירי את הצורך לפתח את מסילת הרכבת בין שתי המדינות במטרה לאפשר לשתי המדינות קשר יבשתי רציף מסין ומרכז אסיה עד לים התיכון (עצרי-איראן, 7 במרץ 2018).

**פגישת סגן הנשיא ג'האנג'ירי וראש הממשלה אל-עבאדי
(פארס, 7 במרץ 2018).**

◀ יצוין, כי לאחרונה מינה ג'האנג'ירי את שגריר איראן לשעבר בבגדאד, חסן דנאא'י-פר (Hassan Danaeifar), כיועצו ל"הרחבת הקשרים עם עיראק וסוריה" (noandish.com, 24 בפברואר 2018). דנאא'י-פר שימש בעבר כקצין בכיר במשמרות המהפכה. ביקורו של ג'האנג'ירי בעיראק מהווה ביטוי נוסף לכוונותיו של איראן להמשיך במאמציה לבצר את השפעתה הכלכלית בעיראק בתום המערכה נגד ארגון המדינה האסלאמית.